

Organisatsioonide KHG jalajälje juhend ja arvutusmudel

Merilyn Möls

Taastuenergia ja rohetehnoloogiate nõunik

29.04.2024

Vabariigi Valitsuse rohereformi tegevusplaan 2023-2025

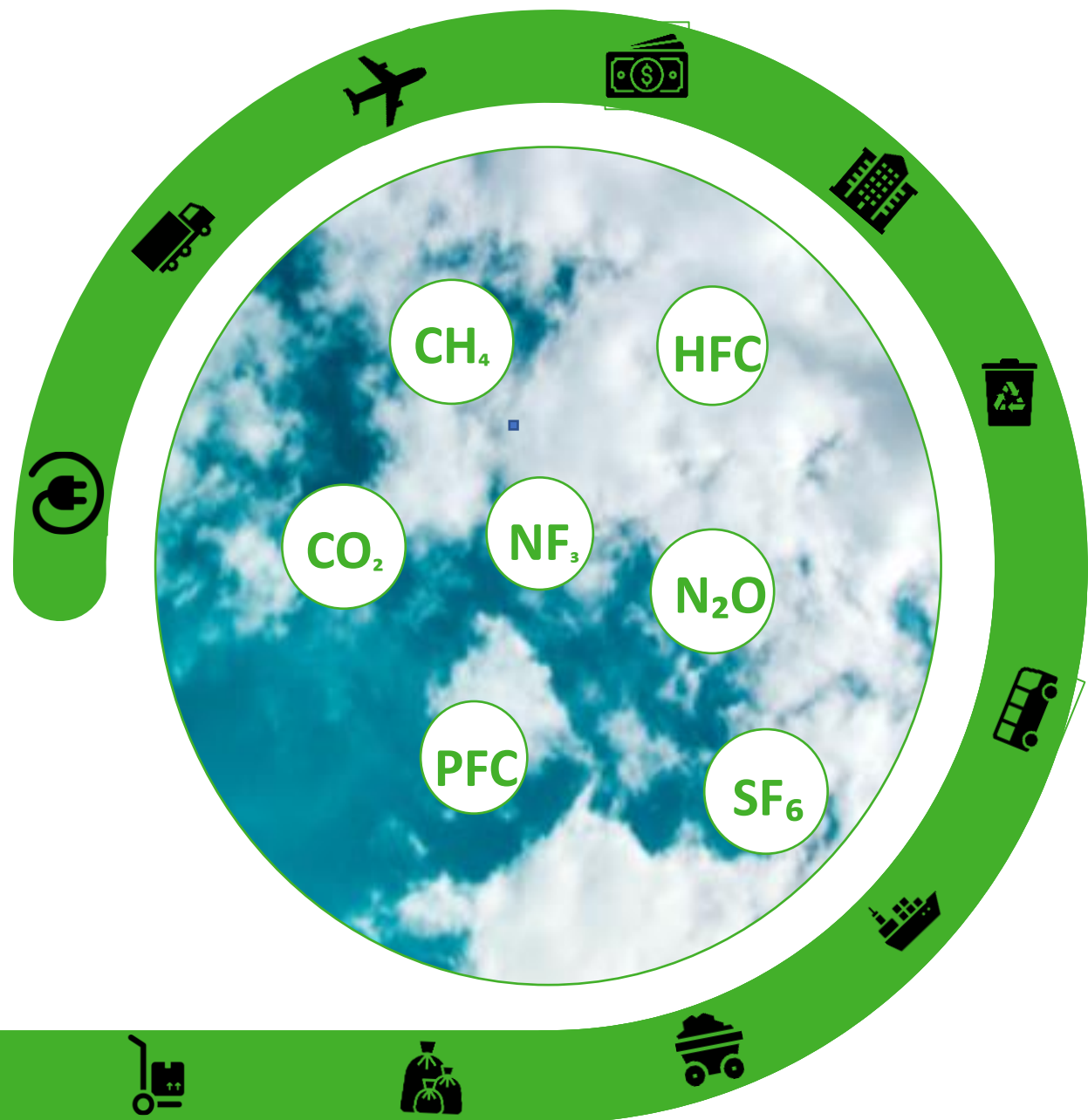
Eesmärk: negatiivsete keskkonnamõjude vähendamine kõigis sektorites

- VVTPs 2023-2027 võetud ülesanne seada avalik sektor rohereformi eeskujuks ning esitada 2025. aasta märtsiks ettepanekud valitsusasutuste kasvuhoonegaaside (KHG) ja keskkonnajalajälje (KK) vähendamiseks.
- Kliimaministeerium teeb ettepaneku 2024. aastal viia läbi kasvuhoonegaaside ja keskkonnajalajälje mõõtmise kõikides ministeeriumites ja 2025. aasta jooksul kõikides nende allasutustes **ühtsetel alustel, st ühtse metoodikaga.**

ORAGNISATSIOONIDE KHG JALAJÄLJE ARVUTAMISE ÜHTSETELE ALUSTELE VIIMINE

Eesmärk:

- Selguse tekitamine
- Lähipäistvuse suurendamine
- Rohepesu vähendamine
- Tugi VKE-dele
- Võrreldavus

Miks ettevõtted/organisatsioonid oma kasvuhoonegaaside jalajälge hindavad? (lisaks soovile oma keskkonna mõju teada ja seda vähendada)

- **KHG jalajälje hindamise ja aruandluse nõue on üha enam integreeritud eri õigusaktidesse.** Seetõttu peavad teatud sektorite ja tegevusvaldkondade ettevõtted esitama perioodiliselt oma KHG jalajälje andmeid erinevate aruandlusskeemide raames.
- KHG jalajälje hindamine on muutumas üha enam ka **konkurentsieeliseks turul**. Nimelt on paljud ettevõtted (sh finantsettevõtted ja investorid), aga ka tarbijad üha selgemalt hakanud eelistama selliseid kliente ja tarnijaid, kes on võimelised näitama oma tegevuste, teenuste või toodete KHG jalajälge ning kes suudavad pakkuda väikese kliimamõjuga tooteid ja teenuseid.
- Kliimamõju vähendamine ning süsteemne KHG jalajälje hindamine ja aruandlus on üha enam **osa ettevõtete keskkonna- ja sotsiaalse vastuste põhimõtetest ja jätkusuutlikkuse poliitikatest.**

Juhendmaterjal

KHG jalajälje hindamise juhendmaterjali kui ka arvutusmudeli koostas Keskkonnaministeeriumi tellimusel Stockholmi Keskkonnainstituudi Tallinna Keskus ja Keskkonnauuringute Keskus. Antud mudel ja juhised on kättesaadavad kodulehel:

<https://kliimaministeerium.ee/organisatsioonide-khg-jalajalg>

Annab:

- Detailsed suunised ja näpunäiteid KHG jalajälje hindamiseks ja tulemuste esitamiseks ning aruandluseks organisatsioonides
- Näpunäited ja selgitused, mis aitavad organisatsioonidel püstitada eesmärke ja kavandada meetmeid KHG heite vältimiseks ja vähendamiseks.
- Seosed muude KHG jalajälje hindamise ja aruandluse nõuete ja vahenditega.

KHG jalajälje hindamise arvutusmudel

- Toetub enimkasutatavatele rahvusvahelistele KHG jalajälje arvutamise metoodilistele juhistele ja standarditele.
- Võtab arvesse eestikeskseid eeldusi ja tingimusi, mis loovad ühtlustatud metoodilise aluse ja andmestiku.
- Kasutamiseks kõikidele organisatsioonidele (nii avalikust, era- kui ka mittetulundussektorist).
- Universaalne ja sisaldab KHG jalajälje hindamise mõjualade piires enimkasutatavaid tegevuskategooriaid ja nende heiteallikaid – **ei kata kõike ja ettevõttel tuleb andmeid juurde hankida!**
- **Avaliku sektori mõjualade valik seotud andmete kättesaadavusega ja kohati universaalne mudel laiem kui avaliku sektori vajadus.**
- Ajakohastatakse ja uuendatakse jooksvalt

KHG heite vältimine ja vähendamise kavandamine

- Absoluutne KHG heide – näitab heitkoguse vähendamist sihtaastal võrreldes baasaastaga (nt KHG üldise heitkoguse vähendamine 15% aastaks x võrreldes baasaastaga).
- Suhteline KHG heide – arvestatud asjakohase suhtarvu kohta (nt aastane heitkoguse töötaja, käibe, tooteühiku või toodetud energiakoguse kohta).
- KHG jalajälje hindamisele peaks järgnema jalajälje vähendamise eesmärkide püstitamine ja meetmete/tegevuskava koostamine.

Kuidas edasi?

Oluline teada

- Ministeeriumid, kes on keskkonnamõjud oma vastutusallas eelnevalt hinnanud, seda uuesti tegema ei pea, kuid panustavad tehtud hindamistele tuginedes valdkondlike keskkonnamõju vähendamise tegevuskavade väljatöötamisse.
- Kui varem tehtud hindamise ülevaatamisel selgub, et andmete võrreldavuse huvides on vajalik täiendav info, siis tuleb vastavatel ministeeriumidel koguda nende aspektide osas täiendavaid andmeid ja vajadusel oma KHG jalajäljehinnanguid täiendada.
- **Ministeeriumid, kes muudavad oma igapäevase tegevuse asukohta, nt kolivad, ühinevad jm teevad hindamise olemasolevate andmete põhjal vastavalt asukohale, kus nende tegevus toimunud on.**

Millest alustada?

- Määrake vastutav isik oma organisatsioonist, kes mudelit hakkab täitma.
- Moodustage jalajälje hindamise töörühm, kes hakkab vajalikku infot koondama ja analüüsima ja lepib kokku lõplikus hindamise piirides (nt kui asutused paiknevad eri hoonetes)
- Peamised andmeallikad: RKAS, RTK, arved, küsimustikud, tööhoone haldamisega tegelev firma, reisibürood, erinevad teenuspakkujad (nt Bolt)
- Hinnata jalajälge olemasolevate andmete põhjal

Avaliku sektori KHG hindamise piirid

KHG jalajälje hindamise esitamine toimub **2023. aasta andmete põhjal**

Hindame:

Mõjuala 1 (sõidukid, külmutusagensite/-ainete hajusheide);

Mõjuala 2 (ostetud elektri-ja soojusenergia);

Mõjuala 3 (lähetused, tööle-koju, jäätmed, ostetud tooted).

Avaliku sektori KHG hindamise piirid

- ❖ **Lähetuste** puhul piirdatakse esimesel aastal välislähetuste andmetega ning piirdatakse lennu-ja laevareisidega. Välislähetuste andmed võetakse Riigitöötajate Infoportaalist (RTIP). Esialgu jäävad siselähetused KHG jalajälje hindamisest välja andmete kättesaadavuse tõttu.
- ❖ **Iga ministeerium kaardistab potentsiaalselt olulise KHG mõjuga 3-5 toodet /teenust**, mida nad tarbivad (nt bürootarbed, printer, arvuti, köök, mööbel , catering). Võimalus võtta aluseks maksumus ehk suurima kuluga tooted/teenused.

Järgmised sammud

- ✓ Järgmise nädala jooksu **saadame** avaliku sektori jaoks **mugandatud KHG jalajälje mudeli ja lisajuhised**.
- ✓ Maikuu jooksul kutsume kokku toetava tööühma
- ✓ Ministeeriumide 2023. a KHG jalajälje hindamine ajavahemikus **mai-oktoober 2024**
- ✓ Kliimaministeeriumi kliima- ja rohereformi osakonnad pakuvad üldistes KHG- ja KK-jalajälje hindamiste küsimustes teistele ministeeriumidele jooksvat tuge terve 2024. aasta jooksul.
- ✓ Tulevikus KHG hindamise mõjualade laiendamine avalikus sektoris, andmete kättesaadavusega tegelemine, nt uutes hangetes peaks hanke täitja toote jalajälje esitama

KLIIMAMINISTEERIUM